

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/75589,Muzeum-Polskie-w-Rapperswilu-Wzmianka-historyczna.html>

ARTYKUŁ

Muzeum Polskie w Rapperswilu. Wzmianka historyczna

Autor: ANNA BUCHMANN 22.10.2020

Dlaczego Rapperswil jest ważny dla Polskiej kultury?

Historia Muzeum podziela i skupia w sobie los polskiego narodu na przestrzeni ostatniego półtorawiecza. W zamyśle twórców miała to być instytucja kultywująca rangę Rzeczypospolitej, będąca wizytówką polskiej kultury. Już samo założenie i utrzymanie Muzeum Narodowego Polskiego – taką nazwę otrzymało w

1870r. – na obczyźnie – przez emigrantów, bojowników dwóch zakończonych klęską powstań narodowych, a jednak zdolnych do finansowego i organizacyjnego wysiłku – budziło podziw i szacunek.

Twórca Muzeum hr. Władysław Broël-Plater był powstańcem listopadowym. Mając 60 lat, rozpoczął realizację dzieła swojego życia i przeznaczył na ten cel cały swój majątek.

Przez cztery lata było miejscem pracy dla będącego w trudnej sytuacji finansowej Stefana Żeromskiego. Zatrudnienie znaleźli tu również Agaton Giller, Zygmunt Wasilewski, Florian Znaniecki, Zygmunt Miłkowski, by wspomnieć tylko tych najbardziej znanych.

Trzon Muzeum stanowiły: dział artystyczny, archiwum i biblioteka, które zgromadziły i przechowywały rozproszone po burzach historii polonika. Ta działalność podporządkowana była wyższemu celom: zachowaniu pamięci historycznej, pracy na rzecz odzyskania niepodległości, krzewieniu patriotyzmu, wzmacnianiu poczucia tożsamości pokoleń Polaków, którzy wolnej Polski nie pamiętali, a często nawet nie posługiwali się już językiem polskim. Przez cztery lata było miejscem pracy dla będącego w trudnej sytuacji finansowej Stefana Żeromskiego. Zatrudnienie znaleźli tu również Agaton Giller, Zygmunt Wasilewski, Florian Znaniecki, Zygmunt Miłkowski, by wspomnieć tylko tych najbardziej znanych. Wizytowali Muzeum: Eliza Orzeszkowa, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Teofil Lenartowicz, Kornel Ujejski. Muzeum wspierał finansowo Józef Kraszewski, łożąc pieniądze na ustawienie Kolumny Barskiej, która jest najstarszym z poloników na wzgórzu rapperswilskim i stała się symbolem polsko-szwajcarskiej przyjaźni. Losem Muzeum interesował się Ignacy Jan Paderewski, Honorowy Członek Zarządu Muzeum. Na przełomie wieków Rapperswil był centrum życia politycznego polskiej emigracji.

Zwieńczeniem tego okresu działalności Muzeum było przekazanie w 1927 r. rapperswilskich zbiorów biblioteki i archiwum tworzącej się w Polsce Bibliotece Narodowej, dzieł sztuki zaś muzeum w Warszawie. Zamek w Rapperswilu pozostał w polskich rękach do 1952 roku. W roku 1936 na zamku otwarto nowe muzeum pod nazwą Muzeum Polski Współczesnej. Funkcjonowało ono już w innych warunkach i odgrywało inną rolę. Przyporównać ją można do działalności obecnych instytucji polskich za granicą. Nie trzeba było już walczyć o niepodległość, a głównym zadaniem było propagowanie informacji o Polsce i jej osiągnięciach. Działalność tego Muzeum zapoczątkowała wystawa współczesnej sztuki polskiej zorganizowana przez Blok Zawodowych Artystów Plastyków.

**Sala polska w Muzeum (fot.
Monika Czpielewska)**

Wybuch II wojny światowej wyznaczył Muzeum nową rolę polityczną, kulturalną i socjalną. Dodatkowymi obowiązkami zostali obłożeni pracownicy Muzeum, na czele z kustoszem Haliną Kenarową-Jastrzębowską. Muzeum przejęło kulturalną opiekę nad 13 000 internowanych polskich żołnierzy. Dodatkowo wynajęto w pobliżu Rapperswilu willę, w której umieszczano zbiegłe z obozów pracy przymusowej w Niemczech kobiety – schronienie i możliwość edukacji znalazło tam 48 z nich. Zmiana systemu politycznego w Polsce po zakończeniu II wojny światowej i błędne działania polskiej dyplomacji doprowadziły w 1952 r. do utraty siedziby. Gromadzone od 1936 r. zbiory wywieziono do Warszawy.

Zasługi Muzeum dla zachowania, prezentacji, udokumentowania obiektów polskiej kultury materialnej i duchowej, tym samym powiększenia zasobów polskiego dziedzictwa narodowego są niepodważalne.

Likwidacja instytucji, która wspierała swych rodaków nawet w czasie wojny, zmobilizowała Polaków, a przede wszystkim ich szwajcarskich przyjaciół do reaktywacji placówki. W 1954 r., zaledwie po dwóch latach nieobecności Polaków na zamku, zostało utworzone Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Polskiego w Rapperswilu. Postawiło ono sobie za cel reaktywowanie Muzeum.

Reaktywowane Muzeum powstało i utrzymywało się dzięki prywatnemu mecenatowi. Fundament

finansowy stworzył Julian Godlewski, ofiarowując Muzeum swój majątek, w tym dzieła sztuki, i zabezpieczając do dzisiaj byt Muzeum. Większość eksponatów pochodzi z darów rodzin arystokratycznych i ziemiańskich.

Zasługi Muzeum dla zachowania, prezentacji, udokumentowania obiektów polskiej kultury materialnej i duchowej, tym samym powiększenia zasobów polskiego dziedzictwa narodowego są niepodważalne. Przez 66 lat trwania obecnego Muzeum zebrano ponad 8000 obiektów: dzieł sztuki i pamiątek historycznych. W bibliotece zgromadzono ponad 35 000 książek, przede wszystkim poloników, 596 starodruków i ponad 1000 rycin. Kolekcja map dawnej Polski należy w chwili obecnej do najliczniejszej poza granicami Polski. Zbiór spuścizn i zespołów archiwalnych wciąż służy badaczom historii i kultury w Szwajcarii i w Polsce.

W 2015 r. Muzeum Polskie w Rapperswilu zostało uhonorowane przez IPN nagrodą "Kustosz Pamięci Narodowej":

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2015/24305,Muzeum-Polskie-w-Rapperswilu.html>

COFNIJ SIĘ